

Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики
Касаційного кримінального суду
у складі Верховного Суду
щодо затримання особи
(актуальна практика)

Зміст

1. «Уповноважені службові особи» в розумінні ст. 208 КПК («Затримання уповноваженою службовою особою»).....	4
2. Підстави для затримання особи	5
3. Процесуальні дії при затриманні особи.....	6
4. Встановлення особи затриманого.....	9
5. Затримання та особистий обшук особи до внесення відомостей до ЄРДР	10
6. Час фактичного затримання особи та складання протоколу затримання	11
7. Відсутність протоколу затримання особи.....	14
8. Затримання особи за відсутності захисника	14
9. Затримання окремих категорій осіб (судді, адвокати).....	18
10. Затримання неповнолітнього	20
11. Питання допустимості доказів, отриманих під час затримання особи.....	20
12. Затримання засудженого, щодо якого вирок набрав законної сили, з метою виконання покарання, призначеного судом	27

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

ВС	Верховний Суд
ЄСПЛ	Європейський суд з прав людини
ЄРДР	Єдиний реєстр досудових розслідувань
Закон	Закон України
КК	Кримінальний кодекс України
ККС ВС	Касаційний кримінальний суд у складі Верховного Суду
Конвенція	Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод
КПК	Кримінальний процесуальний кодекс України
КУпАП	Кодекс України про адміністративні правопорушення

1. «Уповноважені службові особи» в розумінні ст. 208 КПК («Затримання уповноваженою службовою особою»)

- 1.1. Стаття 208 КПК надає повноваження затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину, «уповноваженій службовій особі». КПК у кількох положеннях зазначає, що цей термін позначає особу, якій законом надане право здійснювати затримання. В інших положеннях Кодексу термін «уповноважена службова особа» вживається поряд із термінами «слідчий», «прокурор», «дознавач».

Відповідно до ч. 3 ст. 298-1 КПК: «Уповноважена службова особа, яка здійснила затримання, та дознавач повинні негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою підстави затримання». Таке вживання в законі терміна «уповноважена службова особи» призводить до висновку, що цим терміном законодавець позначив особу, якій законом надані повноваження проводити затримання, але яка водночас не є ані «слідчим», ані «прокурором», ані «дознавачем». Таким чином, цей термін відсилає до інших законодавчих актів, якими надаються повноваження здійснювати затримання державним органам і їх службовим особами.

На підставі аналізу законодавства Верховний Суд зробив висновок, що термін «уповноважена службова особа» включає, у тому числі:

- поліцейських патрульної або інших служб поліції (ст. 37 Закону «Про Національну поліцію»);
- військовослужбовців Служби правопорядку (ст. 7 Закону «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України»), Національної гвардії України (ст. 13 Закону «Про Національну гвардію України»), Управління державної охорони України (ст. 18 Закону «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб»);
- службових осіб органів Державної прикордонної служби України (ст. 20 Закону «Про Державну прикордонну службу України»), Служби безпеки України (ст. 7 Закону «Про контррозвідувальну діяльність»), розвідувальних органів (ст. 47 Закону «Про розвідку»), служби судової охорони (ст. 162 Закону «Про судоустрій і статус суддів») тощо.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 15.06.2021 у справі № 204/6541/16-к (провадження № 51-2172км19) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97736430>

2. Підстави для затримання особи

- 2.1. Закон не ставить перед поліцейським вимоги вже в момент затримання переконатися поза розумним сумнівом у тому, що особа, яку він підозрює у вчиненні злочину, насправді його вчинила. Для цього існують наступні стадії кримінального провадження, під час яких обґрунтованість підозри може бути підтверджена або спростована.

Суди попередніх інстанцій, виходячи з досліджених доказів, у тому числі показань свідків та відеозаписів, встановили, що поліцейські отримали інформацію про злочин, щойно вчинений у районі їхнього патрулювання. Після того, як у відповідь на оклик поліцейських засуджений, який підпадав під наданий їм опис, почав втікати, склалася сукупність обставин, що давала поліцейським достатні підстави підозрювати його в причетності до злочину, про який вони були повідомлені, і, відповідно, для його затримання.

Хоча після затримання і обшуку засудженого з'ясувалась його непричетність до злочину, у зв'язку з яким його затримали, ця обставина не віднімає той факт, що на момент затримання поліцейські мали підстави підозрювати його у тому злочині.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 15.06.2021 у справі № 204/6541/16-к (провадження № 51-2172км19) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97736430>

- 2.2. У цій справі відповідно до рапорту поліцейської від 17.05.2022 близько 22:30 під час патрулювання було виявлено особу, яка перебувала в стані алкогольного сп'яніння і вела себе агресивно. Ця особа по зовнішнім рисам, описаним в орієнтуванні, схожа на особу, яка вчинила пограбування, а тому було прийнято рішення про її затримання до прибуття слідчо-оперативної групи. Надалі після прибуття слідчо-оперативної групи був складений протокол про затримання особи в порядку ст. 208 КК і проведено обшук затриманої особи, про що зазначено у протоколі.

Зі змісту протоколу видно, що затриманому було озвучено підставу затримання, роз'яснені його права і повідомлено про затримання відповідний центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги, а протокол складений з дотриманням приписів ст. 208 КПК. Згідно з додатком до протоколу затримання (СД диску) під час затримання він розумів свої права і повідомив, що не буде ставити підпис у протоколі і відповідати на будь-які запитання за відсутності адвоката.

До того ж між повідомленням про вчинення злочину до затримання обвинуваченого минув нетривалий час, а його особу встановлено, зокрема, через орієнтування, що давало підстави для його затримання без ухвали слідчого судді. З цих підстав доводи адвоката про те, що в органу досудового розслідування були відсутні підстави для затримання обвинуваченого неспроможні.

На думку Верховного Суду, за обставин цього кримінального провадження, зазначення часу фактичного затримання з моменту прибуття і затримання слідчою оперативною групою, а не з моменту затримання поліцейською в порядку Закону «Про національну поліцію» у ході патрулювання, до прибуття цієї групи не впливають в цілому на законність і обґрунтованість прийнятого за результатами судового розгляду рішення.

Постанова колегії суддів Третньої судової палати ККС ВС від 10.06.2024 у справі № 727/6903/22 (провадження № 51-1214км24) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119710437>

3. Процесуальні дії при затриманні особи

- 3.1. Уповноважена службова особа, що здійснила затримання особи, повинна негайно повідомити затриманому зрозумілою для нього мовою підстави затримання та у вчиненні якого злочину він підозрюється, а також роз'яснити право мати захисника, отримувати медичну допомогу, давати пояснення, показання або не говорити нічого з приводу підозри проти нього, негайно повідомити інших осіб про його затримання і місце перебування відповідно до положень ст. 213 КПК, вимагати перевірку обґрунтованості затримання та інші процесуальні права, передбачені цим Кодексом.

Про затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину, складається протокол, в якому, крім відомостей, передбачених ст. 104 КПК, зазначаються: місце, дата і точний час (година і хвилини) затримання відповідно до положень ст. 209 КПК; підстави затримання; результати особистого обшуку; клопотання, заяви чи скарги затриманого, якщо такі надходили; повний перелік процесуальних прав та обов'язків затриманого. У разі якщо на момент затримання прізвище, ім'я, по батькові затриманої особи не відомі, у протоколі зазначається докладний опис такої особи та долучається її фотознімок. Протокол про затримання підписується особою, яка його склала, і затриманим. Копія протоколу негайно під розпис вручається затриманому та надсилається прокурору.

Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 09.04.2024 у справі № 752/21536/20 (провадження № 51-7423км23) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118297120>

- 3.2. Затримання є комплексною слідчою (розшуковою) дією, яка включає в себе як безпосереднє фізичне обмеження у можливості пересування затриманої особи, так і обшук затриманого й процесуальні дії – повідомлення захисника з центру надання правової допомоги, близького родича затриманого, тощо.

Між тим, КПК не визначає обов'язковою умовою затримання особи відеофіксацію, так само як і участь захисника та понятих з самого початку затримання.

Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 19.03.2025 у справі № 208/2509/22 (провадження № 51-3737км24) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126054605>

- 3.3. Місцевий суд перевірів та визнав необґрунтованими доводи захисника про необхідність визнання недопустимим доказом протоколу затримання обвинуваченого з підстав відсутності відеозапису вказаної процесуальної дії.

Зокрема суд встановив, що затримання проведено відповідно до вимог ст. 208 КПК, за участі захисника, понятих. При цьому затриманому роз'яснено його процесуальні права, передбачені ч. 3 ст. 42 КПК, та повідомлено про затримання його матір. За результатом затримання складено відповідний протокол, зміст якого відповідає вимогам ст. 104 КПК. Протокол підписаний учасниками вказаної процесуальної дії, зокрема й затриманим. Без зауважень підписав протокол і захисник.

У вказаному протоколі також зазначено, що процедура затримання фіксувалась технічними засобами, однак суд першої інстанції встановив, що відеозапис вказаної процесуальної дії та його резервна копія не збереглися.

Враховавши положення ст. 208 КПК, якими не передбачено обов'язкового фіксування процедури затримання технічними засобами, місцевий суд не встановив підстав для визнання протоколу затримання та його результатів недопустимими доказами.

Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 15.04.2025 у справі № 337/2104/22 (провадження № 51-4275км24) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126693856>

- 3.4. Як вбачається з матеріалів провадження засуджений перебував під контролем представників правоохоронного органу з моменту затримання 11.10.2017 до моменту його взяття під варту 13.10.2017 без реєстрації. Відповідно до листа прокуратури, будь-які відомості про його перебування у райвідділі поліції відсутні.

Таким чином, засуджений перебував у незареєстрованому затриманні, що, за визначенням ЄСПЛ, означає «повне заперечення фундаментально важливих гарантій у ст. 5 Конвенції і становить найбільш тяжке порушення цього положення». Як зазначав ЄСПЛ, відсутність записів про дату, час і місце затримання, ім'я затриманого, підстави для затримання та ім'я особи, що здійснила затримання, має вважатися несумісним із самою метою ст. 5 Конвенції. Це також несумісне з вимогою законності за Конвенцією.

Верховний Суд вказав, що внаслідок порушення вимог ст. 210 КПК про затримання засудженого не було відомо посадовій особі, що відповідає за перебування затриманого відповідно до ст. 212 КПК. Таким чином, ця особа не могла проконтролювати належне поводження із затриманим та дотримання його прав, забезпечити запис усіх дій, що проводяться із залученням затриманого, час їх початку та закінчення, а також осіб, які проводили такі дії або були присутні при проведенні таких дій; забезпечити невідкладне надання належної медичної допомоги та фіксацію медичним працівником будь-яких тілесних ушкоджень або погіршення стану здоров'я затриманого. Таким чином, засуджений опинився у ситуації, в якій його благополуччя цілком залежало від ставлення тих осіб, під контролем яких він фактично перебував.

В матеріалах справи відсутні відомості про те, що про затримання засудженого були повідомлені його родичі або інші особи та/або центр безоплатної правової допомоги відповідно до частин 1 та 4 ст. 213 КПК. Також відсутні будь-які підтвердження тому, що адвокат отримала повноваження від засудженого, іншої особи на прохання і за згодою засудженого, або від Центру безоплатної правової допомоги.

Оскільки через відсутність реєстрації затримання особа, відповідальна за перебування затриманих, не була визначена відповідно до ч. 1 ст. 212 КПК, відсутні і записи дій, які проводилися із залученням затриманого, які мали здійснюватися відповідно до п. 5 ч. 3 ст. 212 КПК. Внаслідок цього немає підтвердження тому, що засуджений мав конфіденційне побачення

з адвокатом перед тим, як почав давати свої показання, в тому числі і під час слідчого експерименту.

Верховний Суд визнав, що право на правову допомогу засудженого у зв'язку із його участю в слідчому експерименті не було забезпечено належним чином, і, відповідно, не виконана одна з обов'язкових умов допустимості результатів слідчого експерименту, визначених практикою Суду. А тому результати слідчого експерименту є недопустимим доказом.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 10.10.2023 у справі № 754/2553/18 (провадження № 51-2275км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114552471>

- 3.5. Верховний Суд вказав, що доводи сторони захисту про відсутність у протоколі затримання відомостей про роз'яснення слідчим затриманому положень ст. 63 Конституції України, ст.18 КПК та його прав та обов'язків, передбачених ст. 42 КПК, не відповідають матеріалам провадження.

Обвинуваченому під час його затримання перед наданням йому показань слідчому, за участю захисника за дорученням, були роз'яснені процесуальні права та обов'язки підозрюваного, передбачені ст. 42 КПК, серед яких є, зокрема, право підозрюваного не говорити нічого з приводу підозри проти нього, або у будь-який момент відмовитися відповідати на запитання та право давати пояснення, показання з приводу підозри чи в будь-який момент відмовитися їх давати. Такі права, передбачені п.п.4-5 ст. 42 КПК, є віддзеркаленням положень ст. 63 Конституції України та ст. 18 КПК щодо свободи від самовикриття, що були розвинені та доповнені у приписах КПК.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС від 15.05.2025 у справі № 553/1047/22 (провадження № 51-3956км22) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127537806>

4. Встановлення особи затриманого

- 4.1. Захист зазначав про наявність у протоколі затримання недостовірної інформації, оскільки в затриманого при собі не було паспорта, а в п. 11 цього протоколу слідчий указав, що особу затриманого встановлено.

Верховний Суд звернув увагу на те, що в п. 11 протоколу затримання не зазначено, що особу затриманого встановлено саме на підставі паспорта. Водночас відсутність документа, що посвідчує особу, не виключає

можливості встановлення інформації про особу, зокрема за допомогою відомостей, наданих самим затриманим.

З відеозапису слідчої дії вбачається, що на запитання слідчого затриманий назвав своє прізвище, ім'я та по батькові.

Крім того, захисник не обґрунтував, яке процесуальне значення має ця обставина з урахуванням того, що в ході судових розглядів сторона захисту не заперечувала, що саме підзахисний був затриманий працівниками поліції.

Постанова колегії суддів Третньої судової палати ККС ВС від 04.06.2025 у справі № 686/20198/22 (провадження № 51-565км25) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128309294>

5. Затримання та особистий обшук особи до внесення відомостей до ЄРДР

5.1. Особистий обшук є складовою процесу затримання і, таким чином, законне затримання саме собою дає підстави для проведення особистого обшуку. Більше того, слід взяти до уваги, що особистий обшук затриманої особи є необхідним, крім фіксації доказів правопорушення, також для забезпечення безпеки як осіб, що затримують, так і інших осіб, включаючи саму затриману особу. Тому особистий обшук, як правило, проводиться невідкладно після затримання. Таким чином, законність проведення обшуку до внесення відомостей в ЄРДР залежить від того, чи законно проводити затримання за таких обставин.

Затримання в порядку статей 207 або 208 КПК, за визначенням, є несподіваною для його учасників подією. Оскільки закон надає органам правопорядку повноваження за певних умов проводити затримання без попереднього судового дозволу, це означає, що законодавець визнає непередбачуваність обставин, які зумовлюють таке затримання.

Крім того, ч. 1 ст. 214 КПК надає повноваження вносити відомості про правопорушення до ЄРДР лише слідчому, прокурору і дізнавачу. Таким чином, уповноважена службова особа, яка затримала підозрюваного відповідно до ст. 208 КПК і яка не є слідчим, прокурором або дізнавачем, не може внести відомості до ЄРДР. Це можливо лише після того, як відомості про правопорушення стануть відомі особам, яким надано таке право.

Виходячи з наведеного, наявність чи відсутність у ЄРДР на час затримання та особистого обшуку особи відомостей про правопорушення, у зв'язку з яким відбулося затримання, не може вважатися умовою його законності.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 15.06.2021 у справі № 204/6541/16-к (провадження № 51-2172км19) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97736430>

6. Час фактичного затримання особи та складання протоколу затримання

- 6.1. Частина 5 ст. 208 КПК вказує на саму обов'язковість складення протоколу затримання із зазначенням у ньому години і хвилини затримання, що означає, що КПК допускає випадки, коли фактичне затримання особи і складення протоколу про це можуть не співпадати у часі з урахуванням певних умов (наприклад, віддаленість місця затримання особи від адміністративної будівлі уповноваженого органу, введення правового режиму воєнного стану тощо).

Запізніле складення протоколу про затримання особи є виправданим у тій ситуації, коли об'єктивні причини спонукали уповноважену особу діяти саме таким чином.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 20.10.2022 у справі № 565/1354/19 (провадження № 51-443км20) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106988921>

- 6.2. Стаття 208 КПК не вимагає складання протоколу затримання негайно в ході затримання. Такий протокол має бути складений, як тільки це стане практично можливим. Про наведене свідчить і вказівка в ч. 5 ст. 208 КПК стосовно того, що в протоколі затримання, крім часу складання протоколу, має зазначатися місце, дата і точний час затримання відповідно до положень ст. 209 цього Кодексу.

Отже, складання протоколу затримання особи дещо пізніше, однак із зазначенням часу її затримання (15.02.2023 о 16:09), повністю узгоджується з вимогами кримінального процесуального закону.

Постанова колегії суддів Третньої судової палати ККС ВС від 26.09.2024 у справі № 758/3930/23 (провадження № 51-2948км24) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122000166>

- 6.3. Під час розгляду цього кримінального провадження суди попередніх інстанцій на підставі показань свідків та самого засудженого констатували, що останній фактично був затриманий приблизно після 18:00 год 04.03.2022,

а тому вироком місцевого суду вирішено саме з цієї дати обраховувати строк відбування покарання.

Дійсно, сам протокол затримання було складено пізніше, ніж дата фактичного затримання засудженого. Таке запізнення було пов'язано з активними бойовими діями на території міста Бобровиця Чернігівської області. Однак суди погодилися із аргументами захисту і констатували факт затримання засудженого саме з того часу, як про це наголошував захист.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 04.11.2025 у справі № 729/654/22 (провадження № 51-2811км25) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131727406>

6.4. Відповідно до протоколу затримання засуджений був затриманий приблизно о 02:30 16.04.2019.

Сторона захисту стверджувала, що засуджений фактично був затриманий 15.04.2019 приблизно о 22:30 в залі ігрових автоматів. Верховний Суд вважає цей довід сторони захисту обґрунтованим.

Відповідно до ст. 209 КПК особа є затриманою з моменту, коли вона силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою.

Як вбачається з показань свідка, 15.04.2019 засуджений приблизно о 22:30 був доставлений до одного з підрозділів поліції та в подальшому перебував там під контролем поліції.

Тому Верховний Суд виходив з того, що засуджений був затриманим в значенні ст. 209 КПК 15.04.2019 приблизно о 22:30.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 12.12.2023 у справі № 447/2393/19 (провадження № 51-4004км23) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115752155>

6.5. У цій справі відсутній протокол затримання засудженого. У той же час судами попередніх інстанцій встановлено, що засуджений був затриманий працівниками поліції біля автомобіля приблизно о 21 год 11.10.2017, а ухвалою слідчого судді від 13.10.2017 був взятий під варту в залі суду.

Сторона захисту стверджувала, що з моменту затримання засудженого біля автомобіля і до взяття під варту в суді він був затриманим у значенні ст. 209 КПК.

Верховний Суд вважав цей довід сторони захисту обґрунтованим. 11.10.2017 та 12.10.2017 з засудженням проводилися слідчі дії, пов'язані із підозрою у вчиненні ним злочину. Як свідчить відеозапис слідчого експерименту, під час його проведення засуджений був прикутий наручниками до працівника правоохоронного органу. Інші матеріали справи також свідчать про те, що після свого затримання він не мав можливості вільно залишити місце, в якому перебував під контролем працівників правоохоронного органу.

В матеріалах справи відсутні будь-які підтвердження того, що він добровільно з'явився до суду для вирішення питання про його взяття під варту після того, як був звільнений з райвідділу поліції.

Тому Верховний Суд визнав, що твердження засудженого про його перебування у незареєстрованому затриманні не спростовано стороною обвинувачення, і виходив з того, що він був затриманим після 21 год 11.10.2017.

Верховний Суд не погодився з тим, що сам факт незареєстрованого затримання засудженого є підставою для визнання всіх отриманих в цей період доказів недопустимими, зокрема, огляду місця події або проведених обшуків.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 10.10.2023 у справі № 754/2553/18 (провадження № 51-2275км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114552471>

- 6.6. Суди попередніх інстанцій встановили, що згідно з протоколом затримання засудженого від 31.05.2017 останній був затриманий о 06:50. Разом з тим правильним є час затримання 04:58, що підтверджено відеозаписом із боді-камер працівників поліції.

Верховний Суд погодився з висновками судів попередніх інстанцій, що різниця в часі не впливає на допустимість доказів і є лише підставою для уточнення строку покарання, про що місцевий суд зазначив у вирoku. Помилка в часі, допущена у протоколі цієї слідчої дії, не впливає на доведеність винуватості засудженого у вчиненні інкримінованих злочинів.

Постанова колегії суддів Третньої судової палати ККС ВС від 19.12.2022 у справі № 331/4277/17 (провадження № 51-3945км19) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108225864>

7. Відсутність протоколу затримання особи

7.1. Верховний Суд жодним чином не применшує важливості протоколу затримання для фіксації підстав, обставин і процедури затримання, забезпечення права особи на свободу і запобігання зловживанням, яким може сприяти незареєстроване затримання. Своєчасне і точне фіксування затримання є важливою гарантією забезпечення права на свободу, гарантованого ст. 29 Конституції України та ст. 5 Конвенції. Відсутність протоколу затримання або неточні відомості, внесені у такий протокол, є порушенням права на свободу, оскільки своєчасне і точне фіксування затримання є важливою гарантією від порушення інших прав особи.

Однак у цій справі питання полягало у тому, чи є сама собою відсутність протоколу затримання, спізнале його складання або зазначення неправильного часу затримання у такому протоколі у разі фактичного затримання особи достатньою підставою для визнання недопустимими доказів, отриманих у ході особистого обшуку фактично затриманої особи, якщо факт і обставини затримання доведені іншими доказами.

Судова практика виходить з того, що факт затримання особи може встановлюватися не лише протоколом затримання, але й іншими доказами, а відомості, зазначені у протоколі, можуть бути спростовані або, навпаки, підтверджені іншими доказами.

У цій справі суди попередніх інстанцій дослідили сукупність доказів, на підставі яких встановили обставини затримання, обшук засудженого і вилучення в нього наркотичних засобів, що дає можливість Верховному Суду надати оцінку як факту затримання, так і законності затримання і особистого обшуку засудженого та впливу цих обставин на допустимість вилучених речових доказів.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 15.06.2021 у справі № 204/6541/16-к (провадження № 51-2172км19) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97736430>

8. Затримання особи за відсутності захисника

8.1. Затримання в порядку статей 207 або 208 КПК за визначенням є несподіваною для його учасників подією, що зумовлює й неможливість забезпечити присутність захисника в той час і в тому місці, де може відбутися таке затримання.

Таким чином, відсутність захисника під час затримання особи у випадку, передбаченому ст. 208 КПК, та під час її особистого обшуку не може вважатися порушенням кримінального процесуального закону. Тому

відсутність роз'яснення права на захисника в обставинах затримання і особистого обшуку не призвело до обмеження у користуванні правовою допомогою, оскільки ці дії могли бути проведені без участі захисника.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 15.06.2021 у справі № 204/6541/16-к (провадження № 51-2172км19) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97736430>

8.2. ЄСПЛ зазначав, що невідкладний доступ до адвоката є частиною процесуальної гарантії, якій Суд надає особливого значення, коли досліджує, чи зруйнувала процедура саму суть привілеї проти самовикриття. Щоб право на справедливий судовий розгляд за ст. 6 § 1 залишалось «практичним і здійсненим», доступ до адвоката має, як правило, надаватися з першого допиту підозрюваного поліцією, якщо тільки не доведено, що з огляду на особливі обставини справи існували вагомі причини обмежити це право (справа *Salduz v. Turkey* [GC], no. 36391/02, §§ 54-55, ECHR 2008). Затримана поліцією особа користується правом не викривати себе і зберігати мовчання та має право на допомогу захисника, як тільки їй ставлять питання, іншими словами, коли існує «кримінальне обвинувачення» проти неї. Інформування затриманої особи про право зберігати мовчання є настільки важливим, що, навіть коли особа добровільно погоджується дати свідчення поліції після того, як її поінформували, що її твердження можуть бути використані як докази проти неї, це не може вважатися цілком інформованим вибором, якщо вона не була ясно поінформована про її право зберігати мовчання та якщо її рішення було прийняте за відсутності допомоги з боку захисника (справа *Stojkovic v. France and Belgium*, no. 25303/08, § 54, 27 October 2011).

Захист стверджував, що під час затримання засудженого були порушені його права, оскільки Регіональний центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги було повідомлено більш ніж через 7 годин і засудженому під час затримання не було роз'яснено права, передбачені ст. 42 КПК, зокрема на першу вимогу мати захисника і побачення з ним до першого допиту.

Верховний Суд вказав, що саме фактичне затримання особи без участі захисника не є порушенням вимог кримінального процесуального закону стосовно реалізації права на захист. Вимога присутності адвоката в ході затримання не передбачена положеннями КПК, Конституції України чи міжнародних договорів України. Зокрема приписи статей 207, 208 КПК не містять обов'язку забезпечити обов'язкову участь адвоката під час фактичного затримання.

Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 03.08.2022 у справі № 686/19218/17 (провадження № 51-3118км19) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105668193>

8.3. У ч. 1 ст. 52 КПК передбачено, що участь захисника є обов'язковою у кримінальному провадженні щодо особливо тяжких злочинів. У цьому випадку участь захисника забезпечується з моменту набуття особою статусу підозрюваного. Тобто лише після затримання особи, щодо якої є обґрунтовані підстави вважати, що вона вчинила особливо тяжкий злочин, визначення якого міститься у ст. 12 КК, відповідна службова особа зобов'язана забезпечити участь захисника у такому кримінальному провадженні. При цьому слід зважати на те, що КПК дає можливість особі мати захисника як за рахунок держави за певних умов, так і за власним вибором.

З протоколів затримання двох засуджених вбачається, що вони виявили бажання мати захисника з числа адвокатів, наданих центром безоплатної вторинної правової допомоги, що підтверджується їхніми підписами у цій графі протоколів.

В подальшому Регіональним центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги було видано доручення, якими уповноважено захисників здійснювати захист засуджених.

Аналіз цих фактів свідчить про те, що право засуджених на захист не було порушено, адже після встановлення підозри засуджених в особливо тяжкому злочині внаслідок їхнього затримання їм одразу було забезпечено захисників як того і вимагають правила КПК.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 20.10.2022 у справі № 565/1354/19 (провадження № 51-443км20) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106988921>

8.4. Згідно з ч. 4 ст. 213 КПК, службова особа, яка здійснила затримання, зобов'язана негайно повідомити про це регіональний Центр з надання безоплатної правової допомоги. Якщо цього не зроблено, то відповідно до ч. 5 ст. 213 КПК, це зобов'язана зробити службова особа, зазначена у ст. 212 КПК.

Обвинувачення стверджувало, що засуджений відмовився від захисника.

Стаття 54 КПК передбачає спеціальну процедуру відмови від захисника. Згідно з нею, у такому разі слідчий зобов'язаний організувати зустріч захисника з підозрюваним/обвинуваченим. Якщо після конфіденційної розмови підозрюваний особисто повідомляє захиснику про відмову, це фіксується у протоколі.

Таким чином, для захисту затриманої особи від тиску та підтвердження добровільності відмови від захисника закон встановлює спеціальну процедуру: невідкладно після затримання має бути поінформований відповідний Центр з надання безоплатної правової допомоги, має бути призначений захисник, від якого затриманий може відмовитися лише після конфіденційної зустрічі з ним і в його присутності.

Оскільки матеріали справи не містять документів, що підтверджують дотримання цієї процедури, Верховний Суд не може вважати, що добровільність відмови від захисника безсумнівно підтверджена.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 21.01.2025 у справі № 608/626/20 (провадження № 51-1240км22) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125028794>

- 8.5. Сторона захисту стверджувала про порушення права на захист засудженого під час затримання і про неповідомлення уповноваженого органу на надання безоплатної правової допомоги всупереч вимогам ч. 4 ст. 213 КПК.

Верховний Суд вказав, що процесуальний закон не передбачає обов'язку слідчого відображати у протоколі затримання інформацію щодо повідомлення уповноваженого органу про затримання особи.

Як встановлено з матеріалів кримінального провадження, одразу після затримання та доставки засудженого у відділ поліції і до його першого допиту йому було забезпечено право на захист шляхом призначення захисника із Центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги, що підтверджується дорученням.

КПК не вимагає зупинення такої дії, як затримання особи та особистого обшуку до прибуття захисника.

Зі змісту протоколу затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину, вбачається, що його складено у присутності понятих, затриманому згідно з ч. 4 ст. 208 КПК повідомлено підстави затримання та у вчиненні якого злочину він підозрюється, а також роз'яснено його права зокрема передбачені ст. 42 цього Кодексу. У присутності понятих затриманий відмовився підписати протокол.

Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 19.12.2022 у справі № 331/4277/17 (провадження № 51-3945км19) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108225864>

9. Затримання окремих категорій осіб (судді, адвокати)

- 9.1. Спростовуючи доводи сторони захисту щодо порушення права на захист судді при затриманні та здійснення його обшуку без дозволу Вищої ради правосуддя, проведення особистого обшуку затриманого без складання окремого протоколу, суди зазначили, що затримання останнього та його особистий обшук було здійснено у відповідності до вимог кримінального процесуального закону відразу після виходу із приміщення спортивного клубу, де він одержав частину неправомірної вигоди, тому таке затримання є законним і не потребує попередньої згоди Вищої ради правосуддя.

Затримання особи під час злочину або відразу після його вчинення та її обшук без захисника не є порушенням прав затриманого та не тягне за собою недопустимість вилучених у неї доказів.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 15.06.2023 у справі № 760/26347/18 (провадження № 51-2620км22) <https://reyestr.court.gov.ua/review/111871576>

- 9.2. Положеннями ст. 126 Конституції України визначено, що без згоди Вищої ради правосуддя суддю не може бути затримано або утримувано під вартою чи арештом до винесення обвинувального вироку судом, за винятком затримання судді під час або відразу ж після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину.

Відповідно до частин 2, 3 ст. 13 Закону «Про статус суддів» № 1145-XIV в редакції, що діяла на момент вчинення злочину, суддя не може бути без згоди Верховної Ради України затриманий чи заарештований до винесення обвинувального вироку судом, а також підданий приводу чи примусово доставлений у будь-який державний орган.

У касаційній скарзі засуджений суддя посилався на те, що його затримано незаконно, без згоди Верховної Ради України.

Разом із тим, з показань засудженого, наданих в судах першої та апеляційної інстанцій, що не заперечується і в касаційній скарзі, вбачається, що коли його на вулиці зупинили працівники правоохоронних органів і повідомили, що мають до нього певні запитання, він особисто

запропонував пройти з ним до його службового кабінету у приміщенні місцевого суду.

За матеріалами провадження це відбулося одразу ж після зустрічі засудженого зі свідком і одержання хабаря, під час проведення оперативно-технічних заходів (аудіо і відео контролю) у встановленому законом порядку.

У матеріалах провадження відсутні інші дані, які б свідчили, що засудженого змусили силою або за наказом перебувати у вказаному приміщенні, де відбувались слідчі дії.

Відповідно до матеріалів провадження у той же день засудженому було обрано запобіжний захід у виді підписки про невиїзд. Тому відсутні підстави для визнання всіх доказів недопустимими.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 11.05.2023 у справі № 158/803/14-к (провадження № 51-1952км18) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110963765>

9.3. Верховний Суд не погодився з висновками судів попередніх інстанцій про те, що відсутність повідомлення ради адвокатів регіону про затримання адвоката та обрання йому запобіжного заходу є підставою для визнання недопустимими доказів, отриманих при затриманні.

Верховний Суд вказав, що відповідно до ч. 5 ст. 208 КПК протокол затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину, складається обов'язково, оскільки це є гарантією забезпечення прав затримання особи. Тому протокол затримання не можна визнати недопустимим, оскільки це означало б, що факт затримання особи нічим не підтверджується.

Оцінювати з погляду допустимості можна лише відомості (фактичні дані). Тому у разі, якщо протокол затримання містить відомості, які можуть бути використані у якості доказів при розгляді справи по суті, може постати питання щодо допустимості саме цих відомостей, а не протоколу затримання.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 13.06.2023 у справі № 520/2703/17 (провадження № 51-1291км23) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111871748>

10. Затримання неповнолітнього

10.1. Кримінальне провадження щодо неповнолітнього надійшло до суду з обвинувальним актом за ч. 1 ст. 308, ч. 1 ст. 309 КК і було розглянуто відповідно до висунутого обвинувачення та в його межах.

Верховний Суд вважав необґрунтованими наведені в касаційних скаргах захисника та представника неповнолітнього доводи про незаконне затримання неповнолітнього і порушення його права на захист у зв'язку з вчиненням ним адміністративного правопорушення.

Неповнолітнього було затримано з метою припинення адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 178 КУпАП, складено відповідний протокол, а надалі факт вчинення ним цього правопорушення, обґрунтованість затримання та правильність складання протоколу про адміністративне правопорушення підтверджений постановою судді місцевого суду, згідно з якою неповнолітнього визнано винуватим у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 178 КУпАП, та застосовано захід впливу у виді попередження.

Апеляційний суд дійшов правильного висновку і з ним погодився Верховний Суд, що затримання неповнолітнього та огляд його речей не були слідчою дією, а були проведені у зв'язку з вчиненням ним адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 178 КУпАП, а тому не потребували обов'язкової участі захисника відповідно до вимог КПК.

Верховний Суд звернув увагу, що норми КУпАП не передбачають обов'язкової присутності захисника та законного представника під час складання протоколу про адміністративне затримання неповнолітнього.

Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС від 02.02.2022 у справі № 676/6492/19 (провадження №51-5056км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102941385>

11. Питання допустимості доказів, отриманих під час затримання особи

11.1. Вирішуючи питання щодо обов'язку поліцейського повідомити про право відмовитися від надання інформації, Верховний Суд зазначив, що у правовідносинах, які виникають у сфері публічно-правового регулювання, наявність будь-якого права в особи безальтернативно кореспондує з обов'язком представника влади роз'яснити це право і надати реальну можливість скористатися ним, навіть у тих випадках, коли такий обов'язок прямо не передбачений у законі.

У цій справі інформацію стосовно вчинення кримінального правопорушення працівник поліції одержав від обвинуваченого без усвідомлення того факту, що той має при собі заборонені речі або речовини, тобто скоює злочин. За цих обставин Верховний Суд не може стверджувати про порушення права свободи від самовикриття, оскільки підстави неповідомлення обвинуваченому про його права зрозумілі.

Зі змісту ст. 18 КПК випливає, що інформування особи про гарантоване їй право зберігати мовчання має бути забезпечене в разі наявності підстав вважати, що було вчинене кримінальне правопорушення та за умови ймовірної причетності цієї особи до його скоєння. Нероз'яснення за таких обставин права особи на свободу від самовикриття має визнаватися істотним порушенням прав людини і основоположних свобод, а докази, одержані на їх підставі, – недопустимими.

Враховуючи наведене, показання допитаного судом у порядку, передбаченому ст. 352 КПК, як свідка патрульного поліцейського, що містять інформацію, одержану ним під час поверхневої перевірки, обґрунтовано покладено судами в основу рішення про винуватість обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 307 КК.

Постанова колегії суддів Третньої судової палати ККС ВС від 24.01.2024 у справі № 175/1906/22 (провадження № 51-3855км23) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116639572>

- 11.2. Не будь-яке формальне недотримання вимог кримінального процесуального закону при отриманні доказу автоматично тягне необхідність визнання доказу недопустимим. Натомість закон зобов'язує суд дати оцінку доказу з точки зору його допустимості з урахуванням того, чи було допущено порушення КПК істотним та яким чином воно перешкоджало забезпеченню та реалізації прав і свобод особи.

Сторона захисту в цій справі стверджувала, що фактично затриманій особі не були роз'яснені права, як того вимагає ч. 4 ст. 208 КПК, зокрема право мати захисника, давати пояснення, показання або не говорити нічого з приводу підозри проти нього. Верховний Суд погодився з тим, що в матеріалах справи відсутнє будь-яке підтвердження такого роз'яснення.

За таких обставин Верховному Суду належало визначити, чи позначилось це порушення на допустимості доказів, оспорюваних стороною захисту, а саме вилучених під час особистого обшуку наркотичних засобів.

Верховний Суд зазначив, що не у всіх випадках порушення навіть фундаментальних прав і свобод особи під час кримінального провадження має прямий вплив на дотримання гарантій справедливого судового розгляду, зокрема й на допустимість доказів. Необґрунтовано тривале тримання під вартою або погані умови утримання можуть становити серйозне порушення фундаментальних прав особи, однак самі собою не впливають на допустимість доказів, отриманих під час кримінального провадження. Тому, навіть якщо докази отримані в той час, коли сталося порушення того чи іншого права, однак це порушення прямо не впливало на отримання доказу, а лише співпадало у часі, це не є достатньою підставою для висновку, що докази отримані «внаслідок» такого порушення.

Хоча при фактичному затриманні засудженого йому не було роз'яснено права зберігати мовчання і не свідчити проти себе, за обставин цієї справи у Верховного Суду немає підстав вважати, що виявлення в засудженого під час особистого обшуку речових доказів стало безпосереднім наслідком порушення цього права в значенні ч. 1 ст. 87 КПК, оскільки такі властивості цих доказів не залежали від волі особи і особистий обшук міг бути проведений без добровільної згоди особи, тобто без будь-якого впливу інформації, отриманої від неї.

Тим самим Верховний Суд відхилив і той довід сторони захисту, що відсутність добровільної згоди особи на проведення її особистого обшуку зумовлює недопустимість результатів такого обшуку.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 15.06.2021 у справі № 204/6541/16-к (провадження № 51-2172км19) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97736430>

- 11.3. Верховний Суд визнав неспроможними доводи касаційної скарги захисника про недопустимість протоколу затримання особи у справі через те, що в матеріалах провадження міститься його копія, а не оригінал, оскільки стороною захисту не заперечується сам факт затримання та правильність відображених у протоколі даних.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 19.11.2024 у справі № 545/3000/19 (провадження № 51-2484км24) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123567851>

- 11.4. Верховний Суд звернув увагу на те, що вилучені під час огляду у готельному номері докази, гроші та інші речі, не можуть вважатися «плодами отруйного

дерева» з огляду на те, що не було складено відповідно до положень КПК протокол затримання засудженого. Сам факт відсутності протоколу про затримання особи у матеріалах кримінального провадження жодним чином не свідчить про недопустимість всіх отриманих у подальшому доказів у цьому провадженні або ж про недопустимість слідчих дій.

Означене порушення прав особи, яке виразилося у нескладанні протоколу про затримання, несвоєчасному складанні протоколу про затримання або ж про затримання особи раніше, ніж це зазначено у протоколі затримання може бути усунуте шляхом констатації судом того часу затримання, коли воно реально відбулося.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 09.07.2024 у справі № 678/428/23 (провадження № 51-2629км24) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120314108>

11.5. У цій справі питання полягало в тому, чи є зазначення неправильного часу затримання у такому протоколі в разі фактичного затримання особи достатньою підставою для визнання недопустимими доказів.

Встановлюючи обставини затримання, у тому числі час фактичного затримання та наявність підстав для затримання, суди мають виходити з дійсних обставин, встановлених на підставі усієї сукупності доказів, наданих сторонами, включаючи, але не обмежуючись лише протоколом затримання.

У даній справі місцевий суд дослідив сукупність доказів, на підставі яких встановив обставини затримання, огляд і виявлення викраденого товару, та надав оцінку як факту затримання обвинуваченого, так і законності його затримання та впливу цих обставин на допустимість вилучених речових доказів. Отже, Верховний Суд не вбачав порушень вимог КПК та права на захист обвинуваченого.

Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 04.05.2023 у справі № 750/8641/20 (провадження № 51-771км22) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110749409>

11.6. За твердженням сторони захисту протокол затримання засудженого є недопустимим доказом, оскільки в ньому не зазначено працівників поліції, які здійснювали затримання.

Засуджений був затриманий 27.09.2021 слідчим, під час затримання в присутності понятих, а також захисника було проведено його обшук

і вилучено психотропну речовину. Всі ці особи були зазначені в протоколі затримання та своїми підписами засвідчили відсутність зауважень і доповнень до протоколу. Під час затримання засудженого застосовувалась відеозйомка.

Сторона захисту не зазначала, яким чином відсутність в протоколі інформації про працівників поліції, які були присутні на місці затримання, позначилася на результаті судового розгляду, враховуючи, що всі вони були допитані судом першої інстанції під час розгляду справи.

Враховуючи викладене, Верховний Суд відхилив вказаний довід сторони захисту.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 15.04.2025 у справі № 210/7406/21 (провадження № 51-4191км24) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126767256>

11.7. Щодо доводів касаційної скарги захисниці про відсутність підпису обвинуваченого на протоколі затримання особи, Верховний Суд зазначив наступне.

Як убачається із матеріалів цього провадження, зокрема на вказаному захисницею процесуальному документі, наявні на кожній із 5 сторінок цього протоколу затримання підписи захисника, понятого та самого обвинуваченого. За таких обставин наявність підпису обвинуваченого у відмінному від графи «підпис» місці не є істотним порушенням кримінального процесуального закону, яке б спричинило визнання недопустимим цього протоколу.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 15.05.2025 у справі № 553/1047/22 (провадження № 51-3956км22) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127537806>

11.8. Протокол огляду місця події був складений на місці затримання обвинуваченого після його затримання, у самому протоколі зафіксовані зізнавальні показання обвинуваченого, а тому слід перевірити допустимість цих даних протоколу з урахуванням попередньо висловлених доводів захисту щодо порушення права на захист і порушення права зберігати мовчання.

Верховний Суд зауважив, що для оцінки допустимості показань визначальним є дотримання права особи зберігати мовчання і права користуватися правовою допомогою захисника та, відповідно, права бути

поінформованим про такі права. Порушення цих прав має або може мати прямий вплив на зміст отриманих показань і, таким чином, такі порушення є релевантним чинником для оцінки допустимості доказів.

Особа має право зберігати мовчання і не давати жодних показань чи пояснень під час проведення будь-яких процесуальних дій у кримінальному провадженні. Також особа має бути інформована про таке право.

У цій справі, з урахуванням того, що протокол огляду місця події містить показання обвинуваченого, Верховний Суд не знайшов підтвердження того, що до або під час надання показань, які були зафіксовані в протоколі огляду місця події засуджений був повідомлений про його право зберігати мовчання та про інші права, якими наділена підозрювана особа, а сторона обвинувачення не надала відомостей стосовно протилежного.

За таких умов ці показання, зафіксовані у протоколі огляду місця події, відповідно до ст. 87 КПК є недопустимими, а тому суди попередніх інстанцій не повинні були покладати їх на обґрунтування своїх висновків про винуватість засудженого.

Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 12.06.2024 у справі № 757/26627/22 (провадження № 51-825км24) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119741442>

- 11.9. Верховний Суд вважав непереконливими посилання місцевого суду на відсутність номеру кримінального провадження, анкетних даних та підписів осіб, які були присутні під час проведення затримання адвоката як на підставу визнати протокол «недопустимим». Як впливає з вироку, адвокат не заперечував факту свого затримання за обставин, вказаних в протоколі, і особисто підписав цей протокол. Тому місцевий суд не пояснив, чому відсутність інформації щодо номеру провадження та анкетних даних осіб, які були присутні під час проведення вказаної процесуальної дії, завадила йому переконатися у тому, що таке затримання дійсно відбулося за обставин, вказаних у протоколі, і рамках саме цього кримінального провадження.

Судом першої інстанції не зазначено, які саме докази, крім протоколу затримання, суд вважає недопустимими внаслідок порушення порядку повідомлення ради адвокатів про затримання адвоката. Це вже саме по собі свідчить про неналежну вмотивованість судового рішення.

Не будь-яке формальне недотримання вимог кримінального процесуального закону тягне недопустимість доказу. Закон зобов'язує суд визначити допустимість доказу з урахуванням того, чи було допущено порушення КПК

істотним та яким чином воно перешкоджало забезпеченню та реалізації прав і свобод особи.

За наявності процесуальних порушень порядку отримання доказів визнавати їх недопустимими слід лише тоді, коли вони: прямо та істотно порушують права і свободи людини; та/або надають підстави для сумнівів у достовірності отриманих фактичних даних, які не видалося за можливе усунути в ході судового розгляду.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 13.06.2023 у справі № 520/2703/17 (провадження № 51-1291км23) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111871748>

11.10. На думку захисника, огляд місця події є недопустимою слідчою дією, оскільки на момент її проведення засуджений був підозрюваним, а протокол його затримання не складався.

Верховний Суд констатує наявність у матеріалах кримінального провадження протоколу затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину від 17.12.2023, яке відбулося після другого епізоду збуту особливо небезпечної психотропної речовини.

За його змістом засудженому було повідомлено підстави затримання, роз'яснено його права та проінформовано, що про затримання буде повідомлено регіональний центр правової допомоги. Факт складання самого протоколу затримання у службовому кабінеті слідчого у відділі поліції не є порушенням КПК та не спростовує викладених у протоколі обставин, до якого у засудженого скарг та зауважень не було.

Також протокол без зауважень було підписано захисником, а його копія була вручена засудженому, про що свідчить підпис останнього.

Складення протоколу затримання підозрюваної особи після проведення огляду місця події не є порушенням вимог КПК та не зумовлює недопустимості цієї слідчої дії.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 23.09.2025 у справі № 639/668/24 (провадження № 51-1937км25) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130598080>

12. Затримання засудженого, щодо якого вирок набрав законної сили, з метою виконання покарання, призначеного судом

12.1. Чинним законодавством передбачено підстави та порядок передачі засудженого для обміну як військовополоненого, разом із тим, законодавчо відсутні обмеження щодо направлення таких засуджених для відбування покарання у разі затримання на території України після обміну. Затримання засудженого, щодо якого вирок набрав законної сили, відбувається на підставі цього вироку з метою виконання покарання, призначеного судом, та здійснюється відповідними органами.

Як вбачається з матеріалів кримінального провадження, а саме протоколу затримання особи, взятої під варту від 14.06.2020, засуджений був затриманий на підконтрольній Україні території на виконання вироку місцевого суду від 26.12.2019, яким його було засуджено за ч. 1 ст. 258-3, ч. 2 ст. 28, ч. 1 ст. 263, ч. 3 ст. 258 КК до покарання у виді позбавлення волі на строк 12 років.

Спростовуючи доводи сторони захисту щодо підстав затримання засудженого, та нібито його викрадення розвідниками СБУ з території, яка не підконтрольна Україні без складання протоколу затримання, апеляційний суд дійшов обґрунтованого висновку, що затримання засудженого було законним, відповідало вимогам діючого кримінального процесуального кодексу України та не порушило ніяких прав засудженого.

Зокрема, цим судом встановлено, що засуджений приїхав з м. Донецьк, яке непідконтрольне території України на водоймище, розташоване поблизу Мар'їнського району Донецької області, яке переплив та опинився на території, підконтрольній Україні, де і був затриманий та для з'ясування особи був доставлений до правоохоронних органів, що підтверджується особистими поясненнями засудженого, протоколом його затримання та взяття його під варту від 14.06.2020. В подальшому було встановлено, що відносно нього 30.01.2020 з Іллічівського районного суду м. Маріуполя Донецької області надійшло розпорядження про набрання вироком законної сили та його виконання в частині призначеного покарання у виді позбавлення волі строком на 12 років, а тому він був взятий під варту та етапований до місць позбавлення волі.

Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 12.11.2025 у справі № 263/13128/18 (провадження № 51-3202км19) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131885370>

Огляд судової практики Верховного Суду щодо затримання особи (актуальна практика) / Упоряд.: управління аналітичної та правової роботи Касаційного кримінального суду департаменту аналітичної та правової роботи; заст. голови Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду, д. ю. н. Н. О. Антонюк. Київ, 2026. – 27 с.

Застереження: видання містить короткий огляд судових рішень Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду. У кожному з рішень викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 [@supremecourt_ua](https://www.instagram.com/supremecourt_ua)

 t.me/supremecourtua

 x.com/supremecourt_ua

 so.supreme.court.gov.ua